

פִּי אֶמְ-אַלְ-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-יָבֹר ! יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכֶּל-שְׁבֻטֵיכֶם לְשֹׁום אֶת-שְׁמוֹ נִשְׁמָם לְשָׁכַנָּה
תִּדְרֹשְׁוּ וְבָאָתָּה שְׁמָה:

דברים פרק יב פסוק יא

(2)

וְגַם הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-יָבֹר ; יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם בָּוּ לְשָׁכָן שְׁמוֹ שְׁמָה תִּבְאֹו אֶת כָּל-אֲשֶׁר
אַנְכִּי מָצָה אֶתְכֶם עַולְמִיכֶם וְזָבְחִיכֶם מַעֲשָׂרְתִיכֶם וְתָרְמָתֶיכֶם זְדִים וְכָל מִבְּרָה גְּדָרִיכֶם
אֲשֶׁר תִּדְרֹן לִיְהֹוָה :

דברים פרק יב פסוק יח

(3)

פִּי אֶמְ-לְפָנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיךְ תִּאְכְּלָיו בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר-יָבֹר ! יְהֹוָה אֱלֹהֵיךְ בָּוּ אֶתְּהָ וְבָתָּה וְבָתָּרָה
וְעַדְתָּה וְאֶמְתָּף וְפָלָעָה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךְ וְשְׁמַחְתָּ לִפְנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיךְ בְּכָל מִשְׁלָחָה יְהֹוָה :

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה

(4)

ואשר לא התבادر בתורה ולא נזכר בפרט, אבל רמז אליו ואמר אל המקום אשר יבחר ה' וגו', יש בו
אצל שלוש חכמות, האחת מהן, שלא ייחזקו בו האומות וילחמו עליו מלכמת חזקה כדיudo שהה
מקום מן הארץ הוא תכילת התורה. והשנייה, שלא יפסידוהו מי שהוא בידם עתה ויחיתתו בכל
יכולתם. והשלישית, והוא החזקה שביהם, שלא יבקש כל שבט היוזו בנחלתו ולמשול בו, והוא נפל
עליו מן המחלוקת והקטטה כמו שנפל בבקשת הכהונה, וזה בא המצוה שלא יבנה בית הבירה
אלא אחר הקנות מלך שיזוה לבנותו ותשתקן המחלוקת, כמו שבארנו בספר שופטים ויד

כל יקר בראשית פרק כב פסוק ד

(5)

(ד) וירא את המקום מרחוק. אבל לא מקרוב כי ראה-זו שכינת הקב"ה שנקרה מקומו על
עולם, מרחוק דזקא ראייה חשית כהסתכלות בשמש שמרחוק יכול האדם להסתכל בה אבל לא
מקרוב כי אין כח בחוש הראות להסתכל בשמש בהיותה קרובה לאדם קל וחומר בן בנו של קל
וחומר זהה זו שכינתו יתברך, וכן אמר משה (שמות ג ג) אסורה נא ואראה וגו' אסורה נא הימן
להתרחק מן המקום הקדוש ולא להיות קרוב לו, והכל כדי שיזוכל לראות, וכן אמר ירמיה (לא ב)
מרחוק ה' נראה, משמע אבל לא מקרוב:

רמב"ן דברים פרק יב פסוק ה

(6)

(ה) וטעם לשכנו תדרשו - שתלטו לו מארץ מרחוקים ותשאלו أنها דרך בית השם, ותאמרו איש אל
רעהו לכט ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב (ישעה ב ג), כלשון ציון ישאלו דרך הנה פניהם
(ירמיה נ ה). ובספרי (ראה ח), תדרשו, דרוש על פי הנביא, יכול תමtiny עד שיאמר לך נביא, תיל
לשכנו תדרשו ובאת שמה, דרוש ומצא-אה"כ יאמר לך נביא, וכן אתה מוצא בדוד וכו'.

כל יקר ויקרא פרק יא פסוק ד

(7)

(ד) את הגמל כי מעלה גרה הוא. הוה ליה לומר כי פרשה איננו מפריס שהה עיקר טעם אל
הטומאה וכן בשפן וארנבת קשה זה, ובוחזר אמר כי מפריס פרשה הוא הוה ליה לומר כי אין
מעלה גרה, ולמה התחיל בכלם בסימן טהרה שלהם. וביאור עניין זה בסימן טהרה שבכלם מוסיף
טומאה על טומאתן בדרך שאמרו בעשו (בראשית רבבה סה א) שנמשל לחזיר שפושט את טפיו
להראות כאלו כשר ותוכו מלא תוך ומרמה וזה מורה על כל מי שאינו תוכו כבר מהדעת הצבעים
המראים את עצם כשרים ומהו בלי ספק גרוועים מן הרשות הגמור שתוכו וברו שין לרעה, כמו
שפירש רש"י על פסוק (בראשית לד) ולא יכולו דברו לשולם, ועל כן הפרסת פרשה בחזיר הוא
סימן טומאה לפי שבפרשה זו הוא יכול להטעות הבריות ולהראות כאלו הוא כשר וכן בהיפך זה
בגמל ושפן וארנבת, ואף על פי שכל מדות אלו אין שייכן בבהמות מכל מקום הם מולדדים תכונה
רעה זו בגין האוכלם כי כל אוכלם יאשמו (על פ' ירמיה ב ג) להיות מן כתות הצבעים המראים את
עצמם כשרים כמו עשו וחבריו:

בילגה לעולם חולקת בדרכם. תנו רבנן: מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה, והלכה ונשאת לסרדיות אחד מלכלי יונקים. כשהנכנסו יונקים להיכל הייתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה: לוקום לוקום, עד מתי אתה מלכה ממון של ישראל ואיך אתה עומד עליום בשעת הדחק! וכשהשמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה, וסתמו את חלונה. יש אומרים: משמרתו שוהה לבא, ונכנס ישבב אחוי עמו, ושימש תחתיו. אף על פי ששכני הרשעים לא נשתרכו - שכני בילגה נשתרכו, שבילגה לעולם חולקת בדרכם ישבב אחוי בצעוף. בשלמא למאן דאמר משמרתו שוהה לבא - היינו קנסין לכולה משמר, אלא למאן דאמר מרין בת בילגה שהמירה דתה, משום ברותיה קנסין לה לדידיה? אמר אביי אין, כדאמרו אונשי: שוטא דיןוקא בשוקא, או דאבה או דאיימה. - ומשום אבה ואיימה קנסין לכולה משמרה? אמר אביי: אויר לרשות אויר לשכינו, טוב לצדיק טוב לשכינו, [שנאמר: אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלהיהם יאכלו]. הדין על רח החוליל ולוקא לה מסכת סוכה.

גלו נג

๙

דבר שאין הדעת סובלתו, והוא כדוינו שקסו משמרות בילגה [סוכה נו ב] לא על מה שנשתמהה אחת מהם, אף שהוא עבירה היותר חמולה, אלא על דברים המගונים שגינטה את המזבוח, דאך שהוא חטא קטן לגבי שמי' לע"ז, מ"מ החסרונו עליה הוא גרווע אף משמד, שבזה ניכר שלא נתגדלה בטוב כלל שלא קבלה שום חינוך ומילא נעשה רעה ביותר עד שלא עולה על הדעת, ולכן קנסו לכל המשפחה.

לא תעשין פן לה' אלקיכם [יב ד]. פרש"י אמר רבי ישמעאל וכי תעללה על דעתך שישראל נותצין למיזבחות אלא שלא תעשה במעשיהם ויגרמו עונתיכם למקדש אבותיכם שיחרב. ولכוארה תא העונות שגורמים שיחרבו הם מעונות היותר חמורות כע"ז וג"ע ושפ"ד, ומ"מ לא בחשדו ע"ז. והוא פשוט שאדם מצד תאוותיו יכול לעבור אף על היותר חמורות, אבל לגנוח מזבחות שהוא שלא להניח לאחרים לעשותות וגם שלא לידע שיש קדושה בעולם, הוא

ונראה לבאר שמלבד עניין היציאה מארץ מצרים פי' מהמקום שנשתעבדו בו, היה כאן עניין של יציאה ממצרים החל מ"בשער מועד צאתך ממצרים" פי' ששבועה שהחטו את הפ██ח וננתנו מדים על המשקוף ועל המזוזות אז נעשה הבית "בית ישראל", ולכך נאסרה היציאה מפתח ביתם החוצה כי לא היו עוד ב"מצרים" ממש כלليل שימורים, לפי שפסח הי' על דלנות בתיהם ישראל והבדיל בין בתיהם ישראל לבתיהם המצרים, כי לא היה להם עוד שייכות למצרים. וכל זה היה אף בהיותם עדיין נמצאים בארכץ מצרים, ובבקר יצאו מהארץ בפועל. ולפי זה מזוקדק מעד לשון הכתוב, "הוציאך ה' אלקיך ממצרים לילה", ולא כתיב כאן "מארץ מצרים", שהרי עדיין היו נמצאים בארכץ מצרים, וכן "מועד צאתך ממצרים", אבל בעצומו של יום היה זמן "צאתך מארץ מצרים" כמובן.

ומה שמצוינו בפרשיות "קדש" וויהו כי יביאך" (בא גג'יד) שנאמרה ונשנית יציאה מצרים ולא כתיב מארץ מצרים, ייל' שהיינו מלחמות צוו עבדות הקרבן פ██ח באוטן הפרשיות, שהוא זכר לפ██ית הפתחה בלילה בגפו את מצרים ואת בתינו הצליל, ועוד לא יצאו מארץ מצרים, אכן כבר יצאו ממצרים.

(טז,א) שמוד את חוץ האביב ועשית פ██ח לה' אלקיך כי בחדרש האביב הוציאך ה' אלקיך ממצרים לילה.

ולהלו (פסוק ז) כתיב "יתזבח את הפסח בערב וגו' מועד צאתך ממצרים", הרי מבואר שיצאו מצרים בלילה. אבל בפסוק ג כתיב "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפazon יצאת מארץ מצרים למען תזכיר את יום צאתך מארץ מצרים כלימי חייך", שיצאו ביום ויצאו בחפazon. וראה בסוגיא דברכות (ט). שעת חצות נקרא זמן "חפazon דמצרים" ובבקר הוא זמן "חפazon דישראל", ככלור שבচ্ছতু লিলা - שעה שמתו כל הבכורים בקשׂו פרעה ובני מצרים שיצאו בני ישראל, ולא יצאו עד הבוקר ואו יצאו בחפazon. אכן בכתב יכנו שניים בשם "יציאה" מצרים, "הוציאך ה' אלקיך ממצרים לילה" על שעת חפazon דמצרים, "את יום צאתך מארץ מצרים" על שעת חפazon דישראל. וצריך ביאור מהו עניין של שתי יציאות הללו.